

ONDERZOEK NAAR PROOIDIEREN VAN DE VOS IN DE A.W. DUINEN 1981.

Omdat er tegenstrijdige verhalen de ronde doen over het al dan niet schadelijk zijn van Vossen in het duingebied, besloot ik hier enige aandacht aan te schenken. In de maanden maart en april werden tientallen opengegraven konijnwentels gevonden. In mei werden regelmatig jagende Vossen op halfwas Konijnen gezien. In juli en augustus werden tientallen gedeeltelijk opgevreten halfwas konijnen gevonden, vooral in het 1ste infiltratiegebied. Door de aanwezige sporen en uitwerpselen kon vastgesteld worden dat dit het werk van de Vos was geweest.

Doordat de Vossen in de winter vrijwel uitsluitend en in het vroege voorjaar voor het grootste deel op Konijnen prederen, zal deze regelmatige predatie een belangrijke bijdrage leveren aan het reguleren van de konijnenstand.

Een volwassen Vos zal per dag aan één volwassen Konijn genoeg hebben. De predatie die in het vroege voorjaar plaatsvindt, wanneer wentels worden leeggevreten en pas uitgelopen Konijntjes gevangen worden, zal het meeste effect sorteren. De Vos zal dan, (afhankelijk van de grootte) zo'n 5 à 10 Konijntjes per dag eten. Deze Konijntjes zouden alle in dat jaar zelf geslachtsrijp geworden zijn en ook jongen voortgebracht hebben. Predatie van het Konijn is in dit stadium dus zo belangrijk, omdat ieder gekonsumeerd Konijntje in het najaar tot een veelvoud zou zijn aangegroeid.

De predatie op vogels vindt maar in een korte periode plaats, globaal genomen van half april tot half juni. Het zijn dan voornamelijk de grotere grondbroeders en eventueel de eieren en jongen hiervan, die het slachtoffer kunnen worden.

Er zal bij een hogere vossenstand mogelijk in de toekomst een verandering in de broedvogelstand plaats vinden. De massale meeuwenstand zal teruglopen en de algemene eendensoorten zullen niet verder in aantal stijgen of zelfs teruglopen. De Fazant zal mogelijk sterk gereduceerd worden. De jacht hierop, met schadebestrijding als argument, zal niet meer nodig zijn.

Bij twee vossenesten werden de prooiresten gedetermineerd, doch dit gaf slechts een beperkt deel van het vossevoedsel weer. Het waren alleen de prooien die voor de jongen (en het ♀) aangebracht werden en dan alleen nog van die soorten waarvan herkenbare delen achter blijven. Een moeilijkheid was nog, dat Zwarte Kraaien en Eksters eetbare restanten versleepten of opaten.

De controles vonden plaats van 1 mei t/m 21 mei, bij nesten in de Kattepan en in het Zwarteveld Noord.

Kattepan

<u>zoogdieren</u>	<u>vogels</u>
4 konijnen	1 Kauw
	1 "Wilde eend" (♂bastaard)
	1 Fazant (♀)
	1 Postduif
<hr/>	<hr/>
4 zoogdieren=50%	4 vogels= 50%

Zwarteveld Noord.

<u>zoogdieren</u>	<u>vogels</u>
11 konijnen	7 Fazanten (♀♀)
1 Mol	1 Ekster
2 Bunzings(halfwas)	5 Wilde eenden (4♀♀+1♂)
1 Kat (halfwas)	3 Meerkoeten
1 Egel	2 Bergeenden (♀♀)
	1 Slobeend (♂)
	1 Fuut
	2 Kokmeeuwen (1 ad+1 onvolw.)
	2 Houtsnippen
	1 Rietgors (♀)

16 zoogdieren=39% 25 vogels=61%

Voor beide nesten samen is dit 20 zoogdieren=41% en 29 vogels=59%. Tijdens de controles werden de prooiresten ter plaatse gedetermineerd en niet verwijderd. De aantallen werden op de volgende wijze verkregen; bij de konijnen werden 4 gevonden poten voor 1 konijn gerekend (er werd niet gekeken naar voor- of achterpoten, noch naar rechter- of linkerpoten). De Mol, Egel, Kat en Bunzings werden nagenoeg compleet aangetroffen. Bij de vogels werd 1 rechter- en 1 linkervleugel van de zelfde soort tot 1 ex. gerekend.

Als uit de gevonden prooiresten een mening van al of niet schadelijkheid van de Vos gedistilleerd moet worden, kom ik tot de conclusie dat schadelijkheid niet aangetoond kan worden. Bekijken we de lijst met prooidieren, dan zien we dat het voornamelijk de in het duingebied algemeen voorkomende diersoorten zijn. Analyseren we de prooidieren, dan zal zelfs van jagerszijde geen bezwaar gemaakt worden tegen soorten als Konijn, Mol, Bunzing, Egel, Kat, Postduif, Ekster en Kauw. Mocht er uit jagerskringen wel bezwaar worden gemaakt tegen soorten als Fazant, Wilde eend, Meerkoet, Slobeend en Houtsnip, dan kan dit vertaald worden als broodnijd. Een aantal natuur-

liefhebbers zullen problemen hebben met soorten als Fuut, Bergeend, Kokmeeuw, Houtsnip, Rietgors en Slobeend. Ten eerste gaat het maar om kleine aantallen, bijelkaar 9 ex=18% van het totaal. Ten tweede zijn het soorten die het voor de wind gaat: Fuut, Bergeend, Houtsnip en Rietgors gaan in de A.W. duinen vooruit of blijven op een vrij hoog niveau stabiel. Het aantal Kokmeeuwen is de laatste jaren tot ongekende hoogte gestegen. Blijft over de Slobeend: deze soort komt in grote getale als doortrekker in het gebied voor, helaas daalt de soort als broedvogel snel. Dit is echter een landelijk gebeuren en kan de Vos niet verweten worden. Samenvattend kan gesteld worden, dat er op dit moment geen enkele reden tot bezorgdheid is.

Naschrift:

De bioloog J. Mulder onderzocht wat het voedsel is van de Vos in het Noordhollands duinreservaat (P.W.N.).

Dit onderzoek duurde 1,5 jaar, van maart 1979 tot sept. 1980. In deze periode werden 700 keutels van volwassen Vossen, 200 keutels van jonge Vossen en 115 prooiresten bij de holen onderzocht.

Hieruit bleek dat het hoofdvoedsel van volwassen Vossen uit Konijnen bestond, met ongeveer 90%. In het voorjaar bestond 75% van de gegeten Konijnen uit jonge dieren, waaronder veel pasgeboren Konijntjes. Het aandeel vogels bedroeg gemiddeld 3,8% van het totaal gegeten gewicht. In de keutels van jonge Vossen werden iets meer Konijnen, minder vogels en eieren en veel minder muizen gevonden.

Als de prooiresten bij de burchten vergeleken worden met de inhoud van keutels van jonge Vossen, dan blijkt:

- in de keutels zeer veel jonge Konijnen, bij de burcht juist prooiresten van oude Konijnen.
- in de keutels veel minder vogels (3% gegeten gewicht) dan als prooirest bij de burcht (19%).
- in de keutels dezelfde verhouding tussen de vogelsoorten als bij de prooiresten.

De conclusie is: van vogels blijft altijd wel iets liggen (vleugels) bij de burchten, terwijl veel vooral jonge Konijnen met huid en haar worden opgegeten. Daarom moet men zeer voorzichtig zijn met conclusies te trekken uit gevonden prooiresten alléén.

H. Vader.

